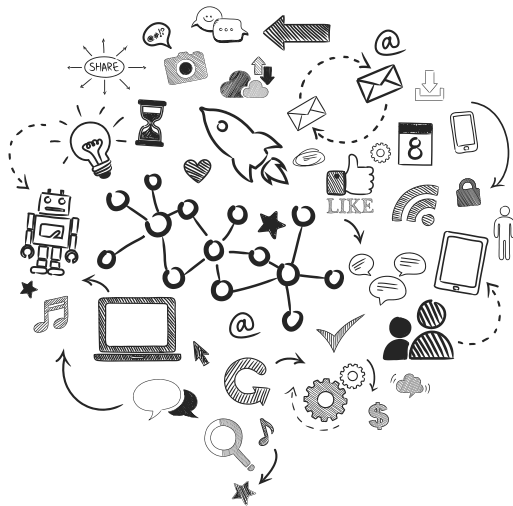


Muslims in South Korea: Development and Existence

Bandit Aroman





มุสลิมในเกาหลีใต้: พัฒนาการและการดำรงอยู่

Muslims in South Korea: Development and Existence

บัณฑิต อารอมัน¹

Bandit Aroman

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก กรุงเทพฯ 10220 ประเทศไทย

Liberal Arts, Krirk University, Bangkok 10220, Thailand e-mail: banditalya@gmail.com

Received : May 6, 2025 Revised : September 11, 2025 Accepted : September 16 , 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการของชาวมุสลิมในเกาหลีใต้ 2) วิเคราะห์รูปแบบการดำรงชีวิตในบริบทสังคมที่แตกต่าง และ 3) ประเมินความท้าทายพร้อมแนวทางการปรับตัวของชุมชนมุสลิมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า ชาวมุสลิมในเกาหลีใต้มีความหลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ ความเป็นมา สถานภาพทางสังคม และแรงจูงใจในการพำนัก รูปแบบการดำรงชีวิตสะท้อนถึงความพยายามรักษาอัตลักษณ์ทางศาสนา ควบคู่กับการผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การเรียนรู้ภาษาเกาหลีมีแนวโน้มการปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตในสังคมเมือง และการสร้างเครือข่ายภายในชุมชนเพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ากระบวนการปรับตัวของชาวมุสลิมในเกาหลีใต้สอดคล้องกับทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านทางจิตวิทยาและสังคมในแต่ละระยะของการปรับตัว แนวคิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม และแนวคิดพหุวัฒนธรรม รัฐบาลเกาหลีใต้เริ่มมีนโยบายเปิดพื้นที่ให้กับความหลากหลายมากขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

คำสำคัญ: มุสลิมในเกาหลีใต้; พหุวัฒนธรรม; การปรับตัวทางวัฒนธรรม; การอยู่ร่วมกันในความหลากหลาย;

Abstract

This research aims to: 1) study the development of Muslims in South Korea; 2) analyze patterns of living in a different social context; and 3) assess the challenges and adaptation strategies of Muslim communities

in coexisting with others. The study was conducted using qualitative research methodology, with data collected through in-depth interviews and document analysis.

The research findings reveal that Muslims in South Korea are diverse in terms of ethnicity, background, social status, and motivations for residence. Their patterns of living reflect efforts to preserve religious identity while simultaneously integrating local culture, such as learning the Korean language. There is a tendency toward adapting to urban lifestyles and building internal community networks to support one another.

These findings indicate that the adaptation process of Muslims in South Korea corresponds with psychological and sociocultural transition theories in various stages of adjustment, as well as concepts of cultural assimilation and multiculturalism. The South Korean government has gradually begun to adopt policies that allow more space for diversity.

Keywords : Muslims in South Korea; Multiculturalism; Cultural adaptation; Coexistence in Diversity

บทนำ

ประเทศเกาหลีใต้มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า สาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) ตั้งอยู่บนคาบสมุทรเกาหลีทางตะวันออกของทวีปเอเชีย มีพรมแดนทางเหนือติดกับประเทศเกาหลีเหนือ และล้อมรอบด้วยทะเลทั้งฝั่งตะวันออกและตะวันตก เมืองหลวงของประเทศคือกรุงโซล (Seoul) ซึ่งเป็นหนึ่งในมหานครที่มีความทันสมัยและมีประชากรหนาแน่นแห่งหนึ่งในโลก ที่ผ่านมามีการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 ประเทศเกาหลีใต้สามารถเปลี่ยนจากประเทศที่เคยประสบปัญหาสงครามระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ จนกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในปัจจุบัน เกาหลีใต้มีจำนวนประชากร 51.66 คน (Worldometers, 2025) นับถือศรัทธาหลากหลายศาสนา ทั้งศาสนาพุทธ (นิกายมหายาน) ศาสนาคริสต์ นับถือขงจื้อและศาสนา



พื้นบ้านอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ยังพบว่ามีผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามประมาณ 200,000 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.4 โดยเป็นคนเชื้อชาติเกาหลีเพียงแค่ 35,000 คน ส่วนใหญ่เป็นแรงงาน และชาวต่างชาติที่มาอยู่อย่างถาวรและชั่วคราว (Ahmad Cho MinHaeng, 2568)

รัฐธรรมนูญของประเทศเกาหลีใต้ไม่มีการประกาศว่ามีศาสนาใดเป็นศาสนาประจำชาติ ส่งผลให้ประชาชนมีอิสระในการนับถือศาสนา โดยในปี 2005 ประชากรเกาหลีใต้เกือบครึ่งหนึ่งไม่นับถือศาสนา และส่วนส่วนใหญ่เป็นชาวคริสต์และพุทธ ต่อมาในปี 2007 ได้มีการสำรวจสำมะโนประชากร พบว่า ร้อยละ 29.2 นับถือศาสนาคริสต์ (ในจำนวนนี้เป็นโปรเตสแตนต์ร้อยละ 18.3 และคาทอลิก ร้อยละ 10.9) รองลงมาคือ ร้อยละ 22.8 นับถือศาสนาพุทธ (พิเชษฐ แสงทอง, 2553) และส่วนใหญ่มิใช่ไม่นับถือศาสนาใดๆ

คำถามวิจัย

1. ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีใต้มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์อย่างไรบ้าง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ชาวมุสลิมในเกาหลีใต้มีรูปแบบการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติศาสนกิจอย่างไร ในบริบทของสังคมเกาหลีใต้ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา
3. ชุมชนมุสลิมในเกาหลีใต้เผชิญกับความท้าทายใดบ้าง และมีการปรับตัวในการดำรงอยู่ร่วมกับต่างศาสนิกชนอื่น ๆ ในสังคมเกาหลีอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมุสลิมในประเทศเกาหลีใต้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการดำรงชีวิตของชาวมุสลิมในเกาหลีใต้ในบริบทของสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนา
3. เพื่อประเมินความท้าทายและแนวทางการปรับตัวของชาวมุสลิมในการอยู่ร่วมกับชุมชนอื่น ๆ ในเกาหลีใต้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1) ทฤษฎีการปรับตัวทางวัฒนธรรม (Cultural Adaptation Theory) เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาโดยนักวิชาการหลายคน แต่บุคคลที่ได้รับการยอมรับอย่าง

กว้างขวางว่าเป็นผู้บุกเบิกแนวคิดนี้คือ Young Yun Kim ศาสตราจารย์ด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication) แห่งมหาวิทยาลัยโอคลาโฮมา (University of Oklahoma) สหรัฐอเมริกา ทฤษฎีนี้มีพัฒนาการตั้งแต่ในช่วงทศวรรษ 1980s – จนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในงานเขียนเรื่อง “Communication and Cross-Cultural Adaptation: An Integrative Theory” ของ Kim ได้อธิบายถึงแนวคิดและหลักการปรับตัวทางวัฒนธรรมของบุคคลเมื่อเข้าสู่สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่ (เช่น ผู้อพยพ นักเรียนต่างชาติ ฯลฯ) ผ่านกระบวนการสื่อสารและการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (Kim, 1988)

2) แนวคิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Acculturation) มีรากฐานมาจากศาสตร์ทางมานุษยวิทยาและจิตวิทยาสังคม โดยมีนักวิชาการหลายคนที่เสนอแนวคิดนี้ในบริบทที่แตกต่างกัน บุคคลสำคัญที่ถือเป็นผู้วางรากฐานและมีอิทธิพลสูง คือ John W. Berry (2003) ซึ่งได้พัฒนาแนวคิด Acculturation Strategies ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในวงการวิชาการ โดยเขาได้แบ่งกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของบุคคลออกเป็น 4 แบบ ได้แก่

2.1) การผสมกลมกลืน (Integration) กระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มคนยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดิมของตนไว้ ขณะเดียวกันก็มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันกับวัฒนธรรมของสังคมหลัก (mainstream society) เป็นการอยู่ร่วมกันที่เคารพความหลากหลาย โดยเกิดการแลกเปลี่ยนและปรับตัวทั้งสองฝ่าย

2.2) การกลืนกลาย (Assimilation) การที่บุคคลละทิ้งวัฒนธรรมเดิมของตนและยอมรับหรือปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมของสังคมหลักอย่างเต็มที่ มักเกิดจากแรงกดดันหรือความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากสังคมส่วนใหญ่

2.3) การแยกตัว (Separation) การที่บุคคลหรือกลุ่มคนเลือกที่จะรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนอย่างเหนียวแน่น และไม่ประสงค์จะมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมของสังคมหลัก หรือแยกตัวออกจากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมนั้น และ

2.4) การไร้ที่ยืนทางวัฒนธรรม (Marginalization) ภาวะที่บุคคลไม่สามารถรักษาวัฒนธรรมเดิมของตนไว้ได้ และในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถเข้าร่วมกับวัฒนธรรมของสังคมหลักได้เช่นกัน ทำให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกไร้ตัวตน และไม่มีที่ยืนทางสังคมหรือรักษาวัฒนธรรมเอาไว้ได้



3) แนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) เป็นแนวคิดที่มาจากข้อเสนอของ Will Kymlicka ในเรื่อง Multicultural Citizenship ซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย (minority rights) ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยม และเสนอว่ารัฐควรยอมรับและคุ้มครองอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ผ่านนโยบายสาธารณะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานหลายชิ้นได้พยายามสำรวจและอธิบายปรากฏการณ์ของชาวมุสลิมในประเทศเกาหลีใต้ในหลากหลายมิติ ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยภาพรวม วรรณกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้นับถือศาสนาอิสลามและชุมชนมุสลิมในเกาหลีใต้ แม้จะค่อย ๆ เป็นที่รับรู้ถึงการมีอยู่และการขยายตัวที่เพิ่มขึ้น แต่ยังคงเป็นกลุ่มที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการดำรงอยู่ในบริบทที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาอย่างสูง ดังเช่นที่ Park (2015) ได้เสนอภาพรวมเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้นับถืออิสลามในเกาหลีใต้ในฐานะ “ชนกลุ่มน้อยที่ไม่เป็นที่รู้จัก” แม้ประเทศจะมีความหลากหลายทางศาสนา แต่ศาสนาอิสลามกลับไม่ได้รับการทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ โดย Park ได้เน้นย้ำถึงอุปสรรคสำคัญสามประการ ได้แก่ การขาดแคลนผู้นำศาสนาที่สามารถสื่อสารศาสนาอิสลามเป็นภาษาเกาหลีได้เป็นอย่างดี การขาดแคลนสื่อความรู้ทางศาสนาอิสลามในรูปแบบที่เหมาะสมกับสังคมเกาหลี และข้อจำกัดทางภาษาที่ทำให้การเรียนรู้ศาสนาอิสลามยังคงถูกจำกัดอยู่ในวงแคบ

ในมุมมองทางประวัติศาสตร์ Han (2016) ได้ชี้ให้เห็นถึงการมีอยู่ของชาวมุสลิมในคาบสมุทรเกาหลีมาตั้งแต่ยุคกลาง โดยได้อธิบายว่าอิทธิพลของวัฒนธรรมอิสลามได้เข้าสู่เกาหลีผ่านเขตวัฒนธรรมเตอร์ก-อิหร่าน นอกจากนี้เขายังเน้นให้เห็นความสำคัญของวัตถุและศิลปะในการสะท้อนร่องรอยของอิสลาม เช่น รูปแบบสถาปัตยกรรมมัสยิดในจีนที่มีอิทธิพลจากเปอร์เซีย ซึ่งอาจสะท้อนถึงเส้นทางการเผยแผ่อิสลามในภูมิภาคเอเชียตะวันออก รวมทั้งประเทศเกาหลีได้ด้วย

ด้านการพัฒนาเชิงโครงสร้าง พิเชฐ แสงทอง (2553) ได้บันทึกเหตุการณ์สำคัญอย่างการก่อตั้งมัสยิดกลางกรุงโซล ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของประวัติศาสตร์มุสลิมในเกาหลี โดยพิธีเปิดมีตัวแทนจากประเทศมุสลิมทั่วโลกเข้าร่วม แสดงให้เห็นถึงความเป็นสากลของชุมชนมุสลิมในเกาหลี อีกทั้งการเดินทางไปแสวงบุญ (ฮัจญ์) ที่มีจำนวน

ผู้แสวงบุญเพิ่มขึ้นเริ่มตั้งแต่ในช่วงปี 1970 อันสะท้อนถึงความเข้มแข็งทางศรัทธาและความผูกพันกับโลกมุสลิมที่ขยายตัวมากขึ้นในหมู่ชาวเกาหลีใต้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่อัปดูเราะห์มาน มูเก็ม (2566) ได้วิเคราะห์การเติบโตของตลาดฮาลาลในเกาหลีใต้ โดยระบุว่าปัจจัยสำคัญ เช่น การเพิ่มขึ้นของประชากรมุสลิม การให้ความสำคัญต่อสุขภาพ และการรับรองมาตรฐานฮาลาลที่สอดคล้องกับแนวโน้มผู้บริโภคในสังคมเกาหลีใต้

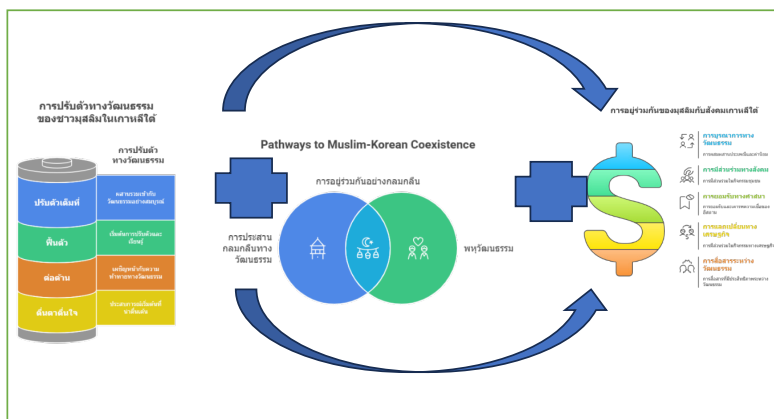
งานศึกษาของ Jordan (2018) เสนอภาพสะท้อนจากประสบการณ์ตรงของชาวมุสลิมในเกาหลีใต้ โดยมุ่งเน้นการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์สองวัฒนธรรม ได้แก่ ความเป็นมุสลิมและความเป็นเกาหลี ซึ่งชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมเกาหลีในบางแง่มุม เช่น การแต่งกายแบบฮันบก (hanbok) มีความสอดคล้องกับคุณค่าทางศาสนาอิสลาม เช่น ความสุภาพและความอ่อนน้อม ทำให้เกิดสะพานทางวัฒนธรรมที่ช่วยลดช่องว่างระหว่างศาสนาและสังคม ในทางตรงกันข้าม งานศึกษาของ Sheikh (2019) นำเสนอประสบการณ์ของชาวมุสลิมเกาหลีในมุมมองเชิงมานุษยวิทยา โดยชี้ให้เห็นถึงความตึงเครียดระหว่างอัตลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมเกาหลีซึ่งอาจส่งผลต่อการถูกตีตราหรือถูกมองเป็น “คนนอก” ในสังคม ส่วนศึกษาของ Park (2015) ได้วิเคราะห์กรณีโครงการ Iksan Halal Complex ที่ถูกต่อต้านจากกลุ่มคริสเตียนอนุรักษ์นิยมและประชาชนในท้องถิ่น แม้รัฐบาลจะส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาลเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลกก็ตาม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและผลประโยชน์ในสังคมที่ยังไม่เข้าใจอิสลามอย่างแท้จริง

ในขณะที่การศึกษาของณภัทร เรืองนภากุล (2563) ได้ให้ความสนใจต่อการพัฒนาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมุสลิมในเกาหลี โดยเสนอการให้ข้อมูลที่เหมาะสม ทั้งเรื่องอาหารฮาลาล สถานที่ละหมาด และการกำหนดทิศการละหมาด เพื่อให้การบริการการท่องเที่ยวเป็นมิตรกับชาวมุสลิม (Muslim Friendly Tourism) มากขึ้น ส่วน Mahsuri et al. (2017) ทำการศึกษาวีถีชีวิตของชาวมุสลิมในเกาหลีใต้ผ่านการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม และพบว่าแม้จะมีการเผชิญกับอคติหรือความเข้าใจผิดเกี่ยวกับอิสลามในบางพื้นที่ แต่โดยรวมแล้ว ผู้ให้ข้อมูลสามารถปรับตัวได้ดี และมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นในลักษณะที่เป็นมิตร และจากการศึกษาของ Jang and Choi (2020) ได้ตั้งข้อสังเกตว่านโยบายพหุวัฒนธรรมของเกาหลียังเน้นการกลมกลืนมากกว่าการยอมรับความแตกต่าง การเปิดพื้นที่สำหรับความหลากหลายที่แท้จริงจึงน่าจะช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชาวมุสลิมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น



จากวรรณกรรมที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความพยายามในการศึกษาเรื่องราวของชาวมุสลิมในเกาหลีใต้จากหลายมุมมอง ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ความเชื่อ การดำรงชีวิต การบริโภค และความสัมพันธ์กับรัฐและสังคม อย่างไรก็ตาม งานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงแยกกันศึกษาเป็นกรณีเฉพาะ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้เหล่านี้เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความเข้าใจอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับวิถีพัฒนาการของชุมชนมุสลิมในเกาหลีใต้ภายใต้บริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนาให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการศึกษา



ที่มา: ผู้วิจัย

แนวคิดการศึกษาดังกล่าว เริ่มต้นจากการทบทวนพฤติกรรมของชาวมุสลิมในประเทศเกาหลีใต้ผ่านมุมมองของกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Kim ซึ่งมุ่งอธิบายการปรับตัวของบุคคลเมื่อเข้าสู่บริบททางวัฒนธรรมใหม่ ทั้งในแง่ของภาษา การสื่อสาร และความสัมพันธ์กับสังคมโดยรอบ ควบคู่กับการประยุกต์ใช้แนวคิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของ John W. Berry ซึ่งแบ่งรูปแบบการปรับตัวไว้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ การผสมกลมกลืน (Integration) การกลืนกลาย (Assimilation) การแยกตัว (Separation) และการไร้ที่ยืนทางวัฒนธรรม (Marginalization) การวิเคราะห์พฤติกรรมและรูปแบบการปรับตัวดังกล่าวจะช่วยสะท้อนให้เห็นกระบวนการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในสังคมเกาหลีใต้

โดยเน้นการเชื่อมโยงบริบทของ “ความต่าง” เข้ากับการสร้าง “คุณค่า” ที่มีต่อผลประโยชน์ของชาติ ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม ตลอดจนการได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง “มุสลิมในเกาหลีใต้: พัฒนาการและการดำรงอยู่” มีเป้าหมายในการทำความเข้าใจและสำรวจประสบการณ์ส่วนบุคคล ความคิดเห็น และการแสดงออกเชิงอัตลักษณ์ ตลอดจนการปรับตัวของมุสลิมในเกาหลีใต้ ภายใต้บริบทของการเป็นพหุสังคม การวิจัยนี้เน้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากปฐมภูมิ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างครอบคลุม การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยเน้นการเก็บข้อมูลที่ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Study) ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเลือกกลุ่มการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) กับบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมุสลิมในเกาหลีใต้ และวิธี Snowball Sampling สำหรับบางกลุ่มเฉพาะรวมจำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้นำศาสนา ตัวแทนผู้ขึ้นบัญชีศาสนาอิสลามในเกาหลีใต้ นักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และกลุ่มนักศึกษาในเกาหลีใต้ ในบริบทของเกาหลีใต้ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิได้จากการค้นคว้าหนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมในเกาหลีใต้ รวมถึงแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่มีการตีพิมพ์บทความ งานเขียนที่เชื่อถือได้ เพื่อให้มุมมองเชิงวิชาการด้านพัฒนาการ การอยู่ร่วมกัน และภาพลักษณ์ของอิสลามในสังคมเกาหลี ซึ่งผลการเก็บวิเคราะห์ข้อมูลได้ข้อมูลที่อิ่มตัว (Data Saturation) แล้ว

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การสัมภาษณ์เชิงลึกจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างบางส่วน (Semi-Structured Interview) เพื่อให้สามารถซักถามเพิ่มเติมและสร้างความยืดหยุ่นในการถามคำถามได้ ผู้วิจัยเตรียมคำถามที่ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และคำถามวิจัยที่กำหนดไว้

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจะได้รับการสัมภาษณ์และเอกสารจะถูกวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการอ่านความเข้าใจกับการบันทึก



การสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด จำแนกเป็นประเด็นแล้วทำการจัดกลุ่มข้อมูลเป็นหัวข้อหลักที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์และคำถามวิจัย ทำการพรรณนาอธิบายแต่ละประเด็นและหัวข้ออย่างละเอียด พร้อมนำคำพูดหรือข้อความสำคัญ ๆ มาประกอบ หลักจากนั้นพยายามพิจารณาหาความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นและหัวข้อต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงความเป็นนามากยิ่งขึ้นตามบริบทที่เป็นอยู่

3) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลระหว่างผู้ให้ข้อมูลต่างกัน (Member Check) และใช้ข้อมูลที่ได้จากหลายแหล่ง คือ จากการสัมภาษณ์ และจากเอกสาร แล้วนำมาสังเคราะห์ให้ชัดเจน เพื่อให้แน่ใจว่าได้ข้อมูลที่ต้องการและเชื่อถือได้

เครื่องมือการวิจัย

1) แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview guide) เป็นแนวคำถามที่กำหนดไว้กว้าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์ได้เริ่มการสัมภาษณ์และเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ และมีการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง

2) แบบบันทึกการสังเกต (Observation Form) ใช้ในการบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิมในเกาหลีใต้

จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความยินยอมก่อนเข้าร่วมการสัมภาษณ์หรือสังเกตการณ์ นอกจากนี้ยังมีการใช้ข้อมูลในลักษณะที่ไม่ระบุตัวตน และเก็บรักษาข้อมูลทั้งหมดอย่างปลอดภัย โดยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2567

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ประวัติศาสตร์มุสลิมในเกาหลีใต้ ย้อนไปที่การเข้ามาของศาสนาอิสลามในภูมิภาคเอเชียตะวันออก รวมถึงคาบสมุทรเกาหลีตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 โดยผ่านทางเส้นทางการค้าทางทะเลของพ่อค้าชาวอาหรับที่เดินทางมาติดต่อค้าขายกับชุมชนชายฝั่งทะเลทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนว่าศาสนา

อิสลามได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในเกาหลีในช่วงเวลานั้น แต่การติดต่อทางวัฒนธรรมและศาสนาผ่านการค้าและการเดินทางไกลถือเป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้ถึงศาสนาอิสลามในภูมิภาคนี้ (Korean Muslim Federation, 2023) ในขณะเดียวกัน การเผยแพร่ของศาสนาอิสลามในเกาหลีได้เริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงปี 1970 และ 1980 เมื่อรัฐบาลเกาหลีได้ส่งเสริมให้แรงงานเกาหลีเดินทางไปทำงานในประเทศแถบตะวันออกกลาง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมก่อสร้างในประเทศอย่างซาอุดีอาระเบีย คูเวต และลิเบีย การใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่วัฒนธรรมอิสลามมีอิทธิพลอย่างเข้มข้น ทำให้แรงงานชาวเกาหลีหลายคนเริ่มสนใจและเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม เนื่องจากพวกเขารู้สึกว่าการมีศาสนาเดียวกันกับเพื่อนร่วมงานในต่างประเทศนั้น ทำให้ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นขึ้น เกิดความรู้สึกเป็นพี่น้องกัน และสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างสอดคล้องกับชุมชนมุสลิมที่ตนอยู่ร่วมด้วย (Lee, 2010)

เมื่อแรงงานเหล่านี้เดินทางกลับมายังเกาหลีได้ พวกเขาได้นำความเชื่อและวิถีชีวิตแบบอิสลามกลับมาด้วย ส่งผลให้มีการจัดตั้งชุมชนมุสลิม และสถานที่ประกอบศาสนกิจในเวลาต่อมา ที่สำคัญ คือ การก่อสร้างมัสยิดกลางกรุงโซล (Seoul Central Mosque) ซึ่งเป็นมัสยิดแห่งแรกของประเทศและกลายเป็นศูนย์กลางของชาวมุสลิมในเกาหลีได้ เมื่อปี 1976 ในปัจจุบันแม้ประชากรมุสลิมในประเทศเกาหลีใต้จะมีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับศาสนาอื่น ๆ แต่ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากการเปลี่ยนศาสนาของชาวเกาหลีใต้โดยสมัครใจ และจากการเพิ่มขึ้นของชาวต่างชาติที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งเดินทางเข้ามาศึกษาและทำงานในประเทศ (Park, 2016) อย่างไรก็ตาม การรวมตัวกันเป็นชุมชนมุสลิมและจัดหาสถานที่ เพื่อการประกอบศาสนกิจที่จำเป็น มักจะทำเป็นกลุ่ม ๆ โดยอิงอยู่กับเชื้อชาติ ซึ่งต่างกลุ่มต่างจัดตั้งกันเองเพื่อให้ง่ายต่อการสื่อสารและเข้าถึงวัฒนธรรมการเป็นอยู่ อาหาร และการใช้ชีวิตของกลุ่มที่มีเชื้อชาติเดียวกันเป็นหมู่คณะ

การเพิ่มจำนวนของชุมชนมุสลิมในเมืองต่าง ๆ ยังไม่ได้มีนัยที่จะสะท้อนให้เห็นว่าชาวมุสลิมในเกาหลีใต้ได้มีจำนวนเพิ่มอย่างก้าวกระโดด แต่ยังคงเป็นศาสนิกชนชนกลุ่มน้อยที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามน้อยกว่าร้อยละ 1 ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่ศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุด คือ คริสเตียนนิกายโปรเตสแตนต์ อย่างไรก็ตาม จากกระแสการเข้ามาท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นของชาวมุสลิมต่างชาติ และการเพิ่มแรงงานมุสลิมที่จะเข้ามาพำนักอยู่ในเกาหลีใต้ ทำให้เห็นการเปิดร้านอาหารฮาลาลเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในอินชอน



จึงอาจกล่าวได้ว่า มีสัญญาณของการเพิ่มจำนวนประชากรมุสลิมอยู่บ้าง กอรปกับความจำเป็นในการรับรองมาตรฐานฮาลาลเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ รัฐบาลเกาหลีใต้สนับสนุนให้มีระบบนี้ขึ้นเพื่อกระตุ้นภาคการท่องเที่ยว โดยมีชาวมุสลิมเกาหลีใต้ผ่านคณะกรรมการสหพันธ์มุสลิมเป็นผู้กำกับดูแลเกี่ยวกับอาหารฮาลาลตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงการจัดจำหน่าย ในนามของคณะกรรมการฮาลาลแห่งเกาหลี (Korean Muslim Federation, KMF Halal Committee) การสถาปนาระบบนี้ขึ้นมาช่วยให้ร้านอาหารสามารถขอการรับรองฮาลาลได้ง่ายขึ้น และทำให้นักท่องเที่ยวมุสลิมสามารถหาอาหารที่ถูกต้องตามหลักศาสนาได้อย่างสะดวก

เมื่อวิเคราะห์การปรับตัวของชาวมุสลิมในประเทศเกาหลีใต้สามารถอธิบายได้ผ่านกรอบของทฤษฎีการปรับตัวทางวัฒนธรรม มีข้อค้นพบต่อแนวทางในการปฏิบัติทั้ง 4 ระยะดังต่อไปนี้

1) **ระยะตื่นตาตื่นใจ** จะเห็นได้ว่าชาวมุสลิมจากต่างประเทศที่เริ่มเดินทางเข้ามาอาศัยในเกาหลีใต้ มักรู้สึกตื่นเต้นและสนใจในวัฒนธรรมใหม่ เช่น อาหารเกาหลี ภาษาเกาหลี เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่พัฒนาขึ้นมาโดยเกาหลี และความเป็นระเบียบของสังคม สิ่งเหล่านี้กระตุ้นให้พวกเขาพยายามเปิดใจและปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

2) **ระยะต่อต้าน** เมื่อเขาเผชิญกับอุปสรรค เช่น การสื่อสารที่ไม่เข้าใจ การไม่สามารถเข้าถึงอาหารฮาลาล สถานที่ละหมาด กลับเริ่มเจตน์ศนคติเชิงลบจากสังคมเจ้าบ้าน รวมถึงความรู้สึกแปลกแยกจากวัฒนธรรมที่มีลักษณะเน้นความเป็นเนื้อเดียว ซึ่งอาจส่งผลต่อภาวะทางจิตใจและการแยกตัวออกจากสังคม

3) **ระยะปรับตัว** ชาวมุสลิมมีความพยายามเรียนรู้ภาษาเกาหลี เข้าใจค่านิยมของสังคมเกาหลี และมองหาโอกาสในการมีส่วนร่วมในชุมชน เช่น การเป็นอาสาสมัคร การเปิดร้านอาหารฮาลาล การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่จัดโดยองค์กรท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้ช่วยให้พวกเขาสามารถสร้างความสัมพันธ์ใหม่ที่ดีกับผู้คนรอบข้าง และฟื้นฟูความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้อย่างเป็นธรรมชาติ

4) **ระยะปรับตัวเต็มที่** ชาวมุสลิมหลายคนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับชุมชนเกาหลีได้อย่างสมดุล โดยไม่ละทิ้งศาสนาและอัตลักษณ์ของตนเอง เช่น การปฏิบัติศาสนกิจอย่างต่อเนื่อง การแต่งกายตามหลักศาสนา การประกอบอาชีพในระบบเกาหลี และการมีบทบาทในสังคมในฐานะพลเมืองผู้มีคุณค่า

ในการศึกษานี้ยังเน้นแนวคิดการประสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Acculturation) สามารถอธิบายถึงความสำคัญของการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมการอยู่รวมอย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นที่การใช้การสื่อสารและความเข้าใจเป็นเครื่องมือหลัก ชุมชนมุสลิมจำนวนหนึ่งจึงพยายามสร้าง “พื้นที่ปลอดภัย” สำหรับการแสดงออกทางวัฒนธรรม เช่น การตั้งศูนย์วัฒนธรรมอิสลาม กลุ่มศึกษาศาสนา ชุมชนออนไลน์ เพื่อให้สมาชิกสามารถรักษาและถ่ายทอดอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างมั่นใจ พร้อมกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เช่น เทศกาลอาหารนานาชาติ งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การนำเสนออัตลักษณ์ในเวทีเสวนาสาธารณะ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยลดอคติและสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกต่อศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมแล้ว ยังทำหน้าที่เป็น “สะพานเชื่อม” ที่นำพวกเขาไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความหมายในสังคมเกาหลีที่กำลังเคลื่อนไปสู่ความเป็นพหุวัฒนธรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่อธิบายว่าผู้ที่เข้าสู่สังคมใหม่จะเผชิญกับกระบวนการทางจิตวิทยาและสังคมในการเรียนรู้ ปรับตัว และยอมรับวัฒนธรรมใหม่ โดยชาวมุสลิมในเกาหลีได้แสดงพยายามดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับระยะต่าง ๆ ที่อธิบายโดยทฤษฎีนี้ ตั้งแต่ความรู้สึกตื่นเต้นในช่วงแรก การเผชิญกับแรงกดดันและอุปสรรคต่าง ๆ ไปจนถึงการฟื้นฟูและปรับตัวอย่างเต็มที่ในที่สุด

การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมปรากฏเด่นชัดในกลุ่มมุสลิมที่อยู่ในเกาหลีใต้มานาน กลุ่มที่เปลี่ยนมานับถืออิสลาม (reverts) ซึ่งสามารถรักษาอัตลักษณ์ทางศาสนาไปพร้อมกับการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การพูดภาษาเกาหลี การทำงานร่วมกับชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมระดับท้องถิ่น ในขณะที่การเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นในทิศทางการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลเกาหลีใต้ โดยเฉพาะในระดับนโยบายและการจัดบริการสาธารณะ แม้ว่าสังคมเกาหลีใต้จะยังคงมีลักษณะเนื้อเดียวในระดับโครงสร้าง แต่เริ่มมีการปรับตัวเพื่อรองรับความหลากหลาย โดยการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม การเปิดพื้นที่ให้แก่ความเชื่อที่หลากหลาย และการส่งเสริมความเข้าใจผ่านสื่อต่าง ๆ

สรุปผลการวิจัย

การเข้ามาของศาสนาอิสลามในเกาหลีใต้เริ่มต้นจากบริบททางการเมืองในช่วงสงครามเย็น โดยเฉพาะในช่วงสงครามเกาหลี (1950–1953) ที่ทหารตุรกีใน



กองกำลังสหประชาชาติเข้ามาประจำการและมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม ผ่านกิจกรรมทางศาสนาและการสร้างความสัมพันธ์กับชาวเกาหลี การมีอยู่ของทหารมุสลิมเหล่านี้ไปสู่การวางรากฐานของสถาบันทางศาสนา เช่น การก่อตั้ง Korea Muslim Federation (KMF) และการก่อสร้างมัสยิดกลางกรุงโซล

หลังสงคราม ชุมชนมุสลิมในเกาหลีได้มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจากหลายปัจจัย ทั้งจากแรงงานต่างชาติ นักเรียนทุน และผู้เปลี่ยนศาสนา โดยเฉพาะนักเรียนเกาหลีที่ได้รับทุนไปศึกษาต่อในประเทศมุสลิม เช่น ซาอุดีอาระเบีย ปากีสถาน และอียิปต์ ซึ่งกลับมาพร้อมองค์ความรู้ทางศาสนาและมีบทบาทในการเผยแผ่อิสลามในประเทศ (Park, 2013)

แม้อิสลามจะไม่ใช่ศาสนาหลักของเกาหลีใต้ แต่ชุมชนมุสลิมขนาดเล็กได้ก่อตั้งขึ้นในเมืองสำคัญ เช่น โซล แทจ็อน และปูซาน พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง การสร้างมัสยิดเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการประกอบศาสนกิจและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามแก่สาธารณชนเป็นที่ดึงดูดในมุสลิมและชาวต่างชาติสนใจมาเที่ยวและเยี่ยมชมวิถีชีวิตมากยิ่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์ Ahmad Cho MinHaeng (2568) พบว่า ชุมชนมุสลิมมีความพยายามในการอยู่ร่วมกับสังคมเกาหลีอย่างสันติ ผ่านกิจกรรมสร้างความเข้าใจ เช่น การเปิดบ้านมัสยิดให้บุคคลทั่วไปเข้าชม และการจัดสัมมนาทางศาสนาและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม อิสลามยังคงเผชิญกับข้อจำกัดในแง่การยอมรับจากสังคมส่วนใหญ่ เนื่องจากเกาหลีใต้มีประชากรที่ไม่นับถือศาสนาเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มยึดถือวัฒนธรรมฆราวาส ส่งผลให้ศาสนิกอิสลามถูกมองว่าเป็นกลุ่มอนุรักษนิยมที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์และโลกสมัยใหม่ (Ahmad Cho MinHaeng, 2568)

อย่างไรก็ตาม อิทธิพลจากสงครามเกาหลีได้ การแลกเปลี่ยนทางการศึกษา และความพยายามของชุมชนมุสลิมท้องถิ่น ได้วางรากฐานให้อิสลามขยายตัวภายใต้บริบทพหุวัฒนธรรมของสังคมเกาหลีใต้ ในขณะเดียวกัน การเพิ่มขึ้นของแรงงานต่างชาติ นักเรียนต่างประเทศ และผู้อพยพจากประเทศมุสลิม ได้ก่อให้เกิดความหลากหลายภายในชุมชนมุสลิม ทั้งในเชิงอัตลักษณ์และรูปแบบการจัดการตนเอง ทำให้ศาสนาอิสลามยังคงดำรงอยู่ในสังคมเกาหลีใต้ได้อย่างมั่นคงและต่อเนื่อง

การดำรงชีวิตของชาวมุสลิมในเกาหลีใต้สะท้อนถึงความพยายามในการรักษาอัตลักษณ์ทางศาสนาในบริบทสังคมที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับในประเทศที่มี

ประชากรชาวมุสลิมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในด้านอาหาร การแต่งกาย การปฏิบัติศาสนกิจ และวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม กลุ่มชาวมุสลิมในเกาหลีได้มีการจัดตั้งเครือข่ายเพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น แหล่งอาหารฮาลาล กลุ่มศึกษาอัลกุรอาน และศูนย์วัฒนธรรมอิสลาม อย่างไรก็ตาม ชาวมุสลิมโดยเฉพาะสตรีที่คลุมฮิญาบ ยังต้องเผชิญกับแรงกดดันทั้งทางร่างกายและจิตใจจากทัศนคติของสังคมที่ยังมีอคติหรือความเข้าใจผิดเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

นอกจากนี้ ชาวมุสลิมในเกาหลีใต้ต้องเผชิญกับความท้าทายหลากหลาย อาทิ การขาดความเข้าใจที่ถูกต้องจากสังคมส่วนใหญ่เกี่ยวกับอิสลาม การขาดแคลนบริการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะ เช่น อาหารฮาลาล สถานที่ละหมาดและประกอบศาสนกิจที่สำคัญ ตลอดจนแรงกดดันจากวัฒนธรรมที่เน้นความเป็นเนื้อเดียว (ethno-national homogeneity) ซึ่งอาจทำให้ชาวมุสลิมรู้สึกเป็น “คนนอก” ในสังคม

แม้กระนั้น ชาวมุสลิมในเกาหลีใต้ได้พยายามปรับตัวผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยมีการเรียนรู้ภาษาเกาหลี การปรับตัวพฤติกรรมทางสังคม และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามแนวคิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่ช่วยให้พวกเขาสามารถรักษาอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้ ในขณะเดียวกันก็สามารถสื่อสารและอยู่ร่วมกับสังคมเจ้าบ้านอย่างสมดุล นอกจากนี้ ในระดับนโยบายและสังคมโดยรวม เกาหลีใต้เริ่มแสดงสัญญาณของการเคลื่อนสู่สังคมพหุวัฒนธรรม การมีบริการอาหารที่หลากหลายรวมทั้งอาหารฮาลาล และการเปิดพื้นที่สาธารณะให้แก่กลุ่มศาสนิกชนและวัฒนธรรมที่หลากหลายขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1) รัฐบาลเกาหลีใต้ควรส่งเสริมการศึกษาวิจัยเชิงลึกในระดับกลุ่มย่อยของชุมชนมุสลิม เพื่อทำความเข้าใจบริบทการปรับตัวอย่างละเอียด โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีกฎหมายห้าม เช่น เยาวชนหญิงมุสลิมที่เรียนในโรงเรียนเกาหลี มุสลิมเกาหลีที่เปลี่ยนศาสนาจากศาสนาเดิม งานวิจัยเหล่านี้จะช่วยให้เกิดฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำไปสู่การกำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชากรมุสลิมได้

2) ควรมีการส่งเสริมการวิจัยเชิงเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชียตะวันออกอื่น ๆ ที่มีลักษณะวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับเกาหลีใต้ เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน ไทย ซึ่งเป็นประเทศที่มีประชากรมุสลิมส่วนน้อยเช่นเดียวกัน แต่สามารถจัดการความหลากหลายทาง



ศาสนาได้ในระดับหนึ่ง การเปรียบเทียบดังกล่าวจะช่วยให้สามารถสังเคราะห์บทเรียนและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของเกาหลีใต้ โดยเฉพาะในด้านกฎหมาย สิทธิศาสนา การศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการนโยบาย

3) ภาครัฐควรมีบทบาทในการสนับสนุนกลไกความร่วมมือกับองค์กรศาสนา เช่น สมาพันธ์มุสลิมเกาหลี เพื่อวางแผนและออกแบบนโยบายที่ส่งเสริมสิทธิวัฒนธรรมและเสรีภาพทางศาสนาให้กับชาวมุสลิมในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในสถานศึกษา สถานที่ทำงาน พื้นที่สาธารณะ รวมถึงการพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมระหว่างศาสนา เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดความเข้าใจระหว่างกลุ่มศาสนาและชุมชนโดยรอบ

เอกสารอ้างอิง

ณภัทร เรืองนากุล. (2563). แนวทางการพัฒนาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศเกาหลีใต้เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวมุสลิม. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย*, 15(28), 41-54.

พิเชฐ แสงทอง. (2553). พัฒนาการและการดำรงอยู่ของมุสลิมในประเทศไทยเกาหลีใต้. *รัฐมิแล*, 31(2), 27-32.

อัศดุเราะห์มาน มูเก็ม. (2566), *ตลาดฮาลาลในเกาหลี: ปัจจัยในการเติบโต*. In *Proceedings of the International Conference on Halal Market and Trade*. (หน้า 243-264.) Thailand.

Ahmad Cho Min Haeng. ประธานสมาพันธ์มุสลิมเกาหลี. (12 มีนาคม 2568). สัมภาษณ์.

Berry, J. W. (2003). *Conceptual approaches to acculturation*. American Psychological Association.

Han, In-Sung Kim. (2016). *Islamic Material Culture in Medieval Korea and Its Legacy* (Unpublished doctoral thesis). School of Oriental and African Studies, University of London.

Jang, D.-J., & Choi, W. J. (2020). Multicultural policy in Korea and the integration of Muslim communities. *Korean Journal of Policy Studies*, 35(2), 45-67.

Jordan, K. (2018, October 23). *Being Muslim and Korean – A combination that surprises many*. About Islam. <https://aboutislam.net/family-life/culture/muslim-korean-combination-surprises-many>.

- Kim, Y. Y. (1988). *Communication and cross-cultural adaptation: An integrative theory*. Multilingual Matters.
- Korea Muslim Federation. (2023). *Annual report on international halal cooperation*. KMF Publications
- Kymlicka, W. (1995). *Multicultural citizenship: A liberal theory of minority rights*. Oxford University Press.
- Lee, H. (2010). Korean Muslims and the expansion of Islam in South Korea. *Korea Journal*, 50(2), 132–153.
- Mahsuri, K., Ashirah Fatihah, M., Nurauni Aqilah, M. K., Nur Nabila, M., Nur Farhanah, M. H., & Noraini, J. (2017). *Muslims in South Korea: The way of life*. In Proceedings of the 2nd International Islamic Heritage Conference (ISHEC 2017) (pp. 943–962). Melaka, Malaysia.
- Park Hyondo. (2015). *Globalization and the ties that bind: Korea and the Gulf*. Asan Institute for Policy Studies.
- Park, J. H. (2016). *Islam and multiculturalism in South Korea*. Korea Research Institute.
- Park, K. H. (2013). Muslims in Korea: A study of the adaptation and identity of immigrant Muslims. *Korean Journal of Sociology*, 47(1), 35–63.
- Sheikh, F. (2019). Exploring “Korean Islam” in a Climate of Exclusion and Islamophobia. *International Journal of Diaspora&Cultural Criticism*, 9(2), 196-215.
- Worldometer. (2025, July 29). *South Korea population*. Worldometer. <https://www.worldometers.info/world-population/south-korea-population>.

